

Lingwistyka I – wykład 5

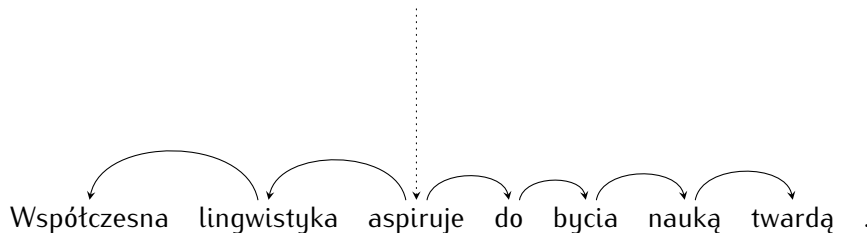
Agnieszka Patejuk i Adam Przepiórkowski

Kognitywistyka UW

21 marca 2017

Przykład bez etykiet

Współczesna lingwistyka aspiruje do bycia nauką twardą.

Funkcje gramatyczne 1

A co z **etykietami**? Powinny odróżniać różne podrzędniki tego samego elementu (np. podmiot od dopełnienia bliższego).

Definicje **funkcji gramatycznych** niezależne od języka – bardzo trudne. Różne (często skorelowane) rozumienia **podmiotu** (**SUBJ**):

- ▶ jeżeli **czasownik uzgadnia się** z jednym argumentem, to jest nim podmiot,
- ▶ w niektórych językach tylko podmioty **wiążą zaimki anaforyczne**:
 - ▶ Janek_i pokazał Marysi_j siebie_{i/*j} (samego/*samą).
 - ▶ Janek_i pokazał Marysie_j sobie_{i/*j} (samemu/*samej).
- ▶ zwykle tylko podmioty **są kontrolowane** przez argumenty wyższych czasowników:
 - ▶ Burza przestraszyła Ariela.
 - ▶ Prospero kazał burzy przestraszyć Ariela.
 - ▶* Prospero kazał Arielowi burza przestraszyć.
 - ▶ Ariel przestraszył się burzy.
 - ▶ Prospero kazał Arielowi przestraszyć się burzy.
 - ▶* Prospero kazał burzy Ariel przestraszyć się.

Funkcje gramatyczne 2

Inne funkcje gramatyczne bardziej kontrowersyjne. Tu przyjmujemy (wstępnie) takie:

- ▶ dopełnienie bliższe, **OBJ**: przechodzi na podmiot w stronie biernej,
- ▶ dopełnienia dalsze:
 - ▶ nominalne: **OBL_{dat}**, **OBL_{gen}** itd.,
 - ▶ przyimkowe o ustalonym przyimku: **OBL_{NA}** itd.,
 - ▶ określone semantycznie: **OBL_{adl}**, **OBL_{abl}**, **OBL_{temp}**, **OBL_{manner}** itp.,
- ▶ dopełnienia zdaniowe: **COMP**,
- ▶ dopełnienia bezokolicznikowe: **XCOMP**.

Do tego:

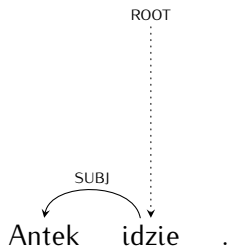
- ▶ modyfikatory: **ADJ** – też z etykietami: **ADJ_{adl}**, **ADJ_{abl}**, **ADJ_{temp}**, **ADJ_{manner}** itp.,

Terminologia (niezależnie od konkretnego zestawu etykiet):

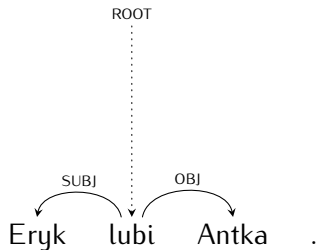
- ▶ **podrzędniki** = argumenty + modyfikatory
- ▶ **argumenty** = podmiot + dopełnienia
- ▶ **modyfikatory** nazywa się też (wężiej) okolicznikami

Podmiot

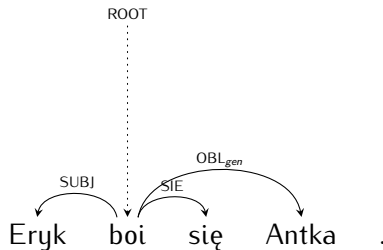
Antek idzie.

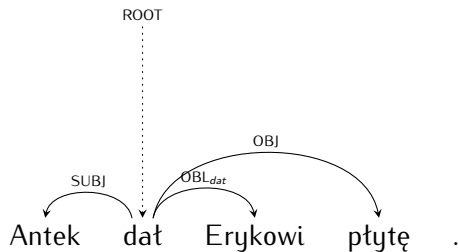
Eryk lubi Antka.

Eryk boi się Antka.

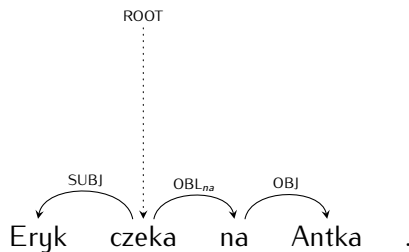

Antek dat Erykowi płytę.

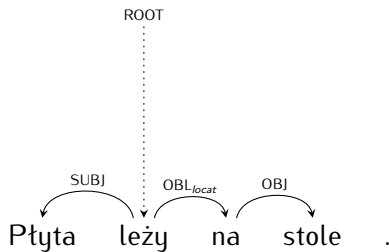
Dopełnienie o ustalonym przyimku

Eryk czeka na Antka.

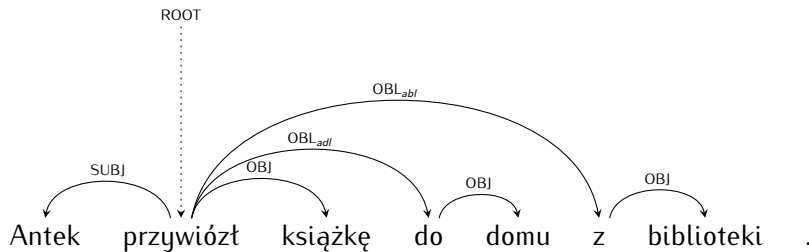
Dopełnienie semantyczne: lokatywne

Płyta leży na stole.

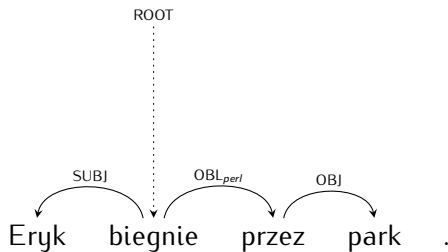
Dopełnienie semantyczne: ablatywne, adlatywne

Antek przywiózł książkę do domu z biblioteki.

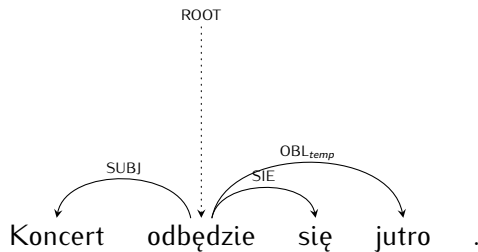
Dopełnienie semantyczne: perlatywne

Eryk biegnie przez park.

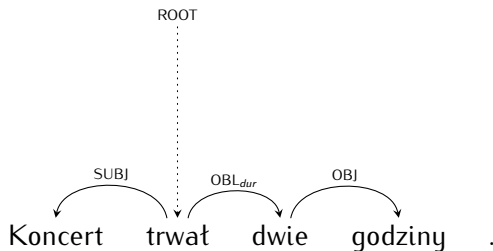
Dopełnienie semantyczne: temporalne

Koncert odbędzie się jutro.

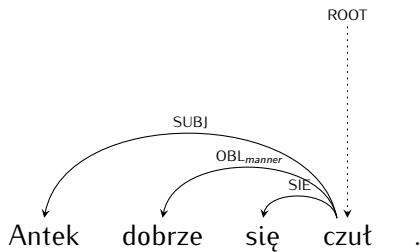
Dopełnienie semantyczne: duratywne

Koncert trwał dwie godziny.

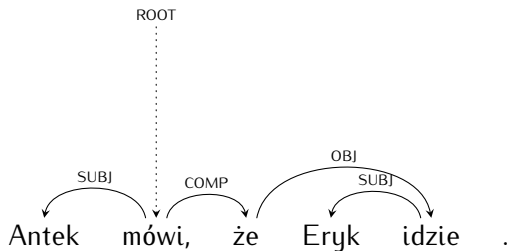
Dopełnienie semantyczne: sposób

Antek dobrze się czuł.

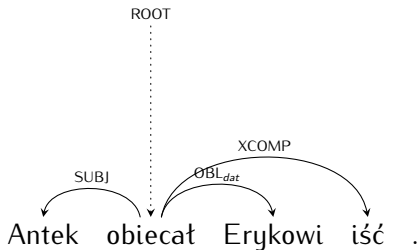
Dopełnienie zdaniowe

Antek mówi, że Eryk idzie.

Dopełnienie bezokolicznikowe

Antek obiecał Erykowi iść.

Antek kazał Erykowi iść.

